

FAKTA: situationen för HBT-personer i Bolivia

Bolivia är ett samhälle präglad av stark machokultur och utpräglad homofobi både på landsbygden och i städerna. Klimatet i städerna har dock blivit öppnare de senaste åren, och fler och fler stödjer de sexuella minoriteternas sak.

Homo-, bisexuella och transpersoner utsätts ofta för brott. Men enligt talesmannen för Bolivias enda organisation för hbt-personer förekommer ingen allvarlig hotsituation mot homosexuella och hbt-rörelsen kan arbeta med sina frågor relativt fritt. I samband med pride-firandet i La Paz i juni 2007 utlöstes dock en kraftig sprängladdning som skadade flera personer. Innan firandet hade också affischer mot homosexualitet satts upp runt om i La Paz.

Det är generellt högre acceptans av homosexuella män än av homosexuella kvinnor. Lesbiska flickor har till exempel berättat om att de blivit utkastade ur skolan när deras sexuella läggning kommit fram. I staden Santa Cruz är transsexuella och transvestiter tämligen väl organiserade. Många av dem tillhör dock utstötta grupper i samhället med få rättigheter. Transsexuella har berättat om misshandel och dödsfall som polisen struntat i trots anmälan, eller dödsfall som offrets familj inte anmält på grund av den skam de känner över sin anhöriges sexualitet.

Lagstiftning

Tidigare nämndes bara homosexualitet vid ett tillfälle i lagstiftningen: ifall ens partner misstänktes vara homosexuell var det en anledning till att få ut skilsmässa. I den nya konstitutionen, som bifölls i en folkomröstning i januari 2009, är diskriminering på grund av sexuell läggning förbjuden.

Att ingå äktenskap är en civil handling. Homosexuella får inte gifta sig, och som homosexuell har man därför inte rätt till arv eller olika socialförsäkringsförmåner som utgår ifrån om man är gift.

I augusti 2007 godkände parlamentet en lag som garanterar gratis vård och medicinering till hivsmittade, vilka i Bolivia främst utgörs av homosexuella män. Delar av hbt-rörelsen hade under många år kämpat för att denna lag skulle komma till stånd och ser det som en stor seger, trots att lagen främst är hälsorelaterad och inte har ett direkt rättighetsperspektiv.

Skillnad landsbygd - stad

Homosexuella rapporterar om diskriminering, våld och övergrepp både i städer och på landsbygden. Homosexualitet är dock mer tabubelagt på landsbygden och bland ursprungsfolken där traditionella värderingar är starka. Enligt den andinska kulturen har mannen och kvinnan som familjeenhet mycket stor betydelse. En manlig ledare måste till exempel ha en kvinna vid sin sida, och i teorin kan inga beslut fattas utan den andra parten. Den sociala kontrollen är ofta stor och sådant som anses destabilisera familjen och bygemenskapen ses som mycket allvarligt. Brott eller moralöverträdelser, som

otrohetsaffärer, i byn kan i värsta fall straffas med livslång utvisning. Många traditionella auktoriteter hävdar att det inte existerar homosexualitet i ursprungsfolkens kulturer, utan att det är ett ont som kom med spanjorernas kolonisering.

Kyrkans roll

I flera av Bolivias nio regioner är kyrkans representanter delaktiga i det lokala beslutsfattandet eller i decentraliserade institutioner, som till exempel delar av skol- och hälsoväsendet. I samband med Bolivias nationaldagsfirande den 6 augusti uppmanas skolelever i Sucre att bära plakat mot homosexualitet och abort, en uppmaning som kommer från den lokala skolmyndigheten där den katolska kyrkan har mycket makt. Flera privata TV-kanaler med anknytning till olika kyrkor sänder dagligen propaganda mot homosexualitet.

Civila samhällets organisering

Det finns en organisation i Bolivia som uteslutande jobbar med hbt-frågor, *Adesproc*. Vid sidan av den finns flera mindre grupper som på olika sätt är engagerade i samma frågor. Rörelsen *Mujeres Creando* (Skapande kvinnor) jobbar en del med hbt-frågor ur ett lesbiskt perspektiv, men någon organisation eller rörelse som fokuserar på lesbiska finns inte. Den kristna organisationen *Católicas por el derecho a decidir* (Katoliker för rätten att bestämma), som arbetar med frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samarbetar ofta med de homo-, bisexuella och transpersoner i Bolivia och stödjer deras sak.

Text och research: Emma Schütt och Linnea Uppsäll